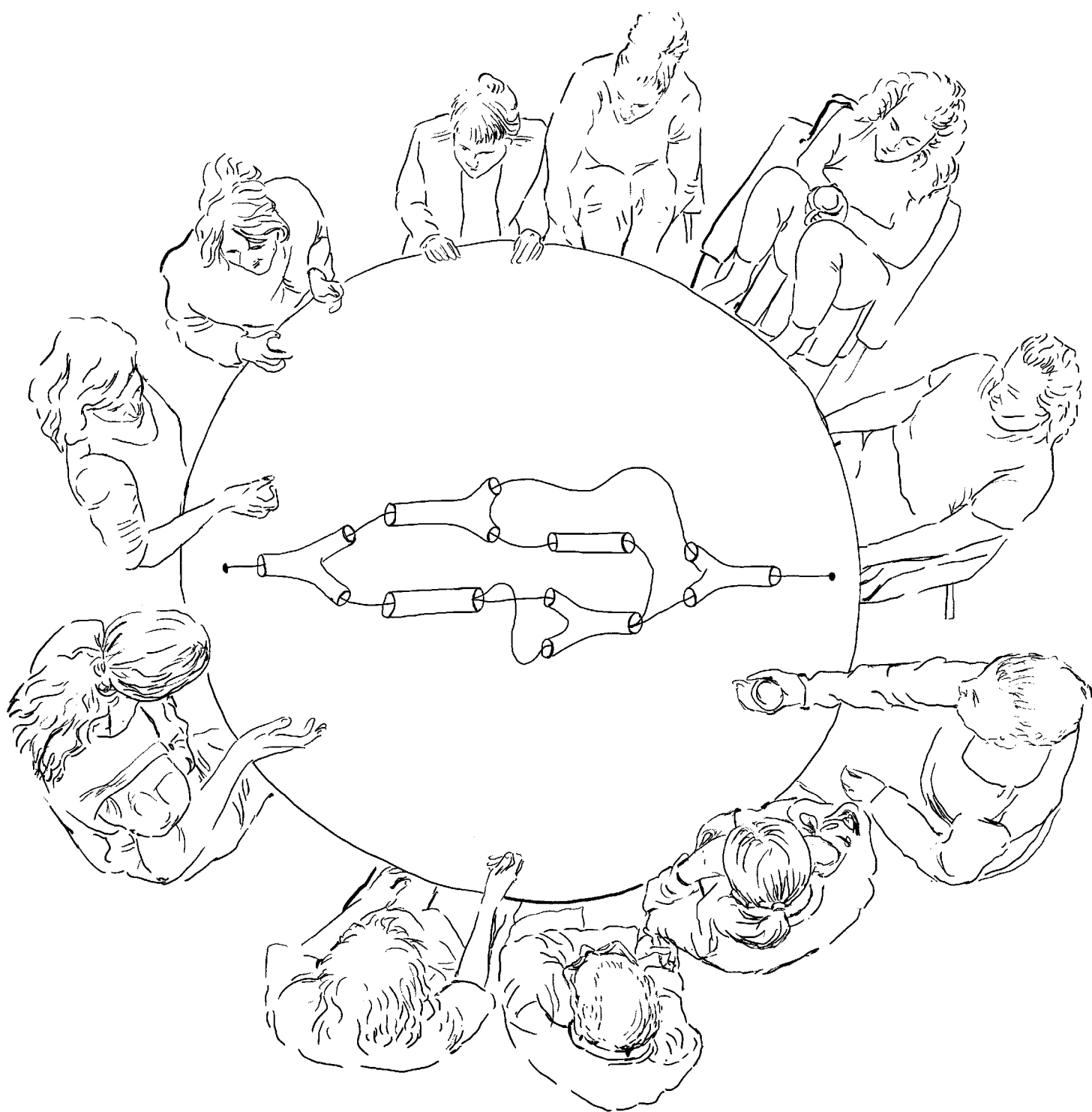

Kafkárna-Dům života: imaginární strategie pro přežití se Zemí

Workshop o klimatické komplexitě a tvorbě fikce jako
formě kolektivní odolnosti

Ruta Putramentaite

Workshop se zabývá způsoby, jak se emocionálně uzemnit v kontextu environmentální krize a jejích možných důsledků pro lidstvo, a ptá se, jaké nástroje potřebujeme pro přežití na Zemi / se Zemí. Nabízí strategie imaginace environmentální fikce budoucnosti, v rámci které postavy žijí v drasticky změněném prostředí a sociálních systémech. To, co nám může připadat dystopické, je pro ně každodenní realita, v níž jsou zakotveny a jednají tak, aby přežily. Budování kolektivní odolnosti v tomto případě může znamenat vytváření podpůrných komunitních systémů i radikální proměnu vztahu k ne-lidské přírodě. Workshop tak propojuje téma klimatické krize, práci s imaginací i rozvíjení základních dovedností nutných pro přežití. Usiluje o hlubší porozumění komplexním výzvám blízké budoucnosti a probouzení aktivního postoje.

Trvání: minimálně 120 minut (může ale probíhat mnohem déle)

Počet účastníků*ic: minimálně 15 + facilitátoři*rky

Doporučený věk: 16+

Příprava místa a pomůcky: V první části skupina sedí v kruhu, ve druhé části se rozděluje okolo pěti připravených stolů uvnitř nebo venku, ve třetí části se celá skupina opět vrací do kruhu. Každý z pěti stolů má k dispozici fixy, papíry, vytištěné názvy jednotlivých skupin a jejich popisy (1x na každý stůl) a vytištěné pracovní listy (1x na každý stůl).

Trigger warning: Workshop pracuje s emocionální komplexitou, nejistotou a nepříjemnými pocity týkajícími se blízké budoucnosti. Regulujte si proto sami*y míru zapojení. V průběhu aktivity si všímejte svých emocí, pokoušejte se s nimi aktivně pracovat, využijte prostor pro jejich sdílení.

Instrukce pro facilitátora*ku předem:

Workshop se skládá ze tří částí: úvod (30 minut), práce ve skupinách (50 minut), závěrečná část – výstupy a společná reflexe (45 minut).

Pomůcky (názvy skupin) označené * vytisknout zvlášť a každou umístit na jeden ze stolů, aby si účastnictvo mohlo vybrat a sdružit se ve skupinách podle preferencí (každá skupina by měla mít minimálně tři členy).

Pracovní listy k vytištění jsou označeny #.

I. Úvod

Formulování aktivity, trigger warning a emocionální bezpečí (5 minut, v kruhu)

Téma: klimatická krize

Uznejte nejistotu bez fatalismu, normalizujte pocity, jako je strach, smutek, hněv, zmatek.

Dnes se budeme zabývat tématy, jako je klimatická krize a její možné důsledky pro lidskou společnost, imaginací budoucnosti a emocemi, které s tím souvisejí. Protože se zabýváme složitými a těžkými tématy, stanovme si jednu normu: všechny emocionální reakce jsou platné a účast je v každé chvíli dobrovolná.

Práce s imaginací

V praktické části navážeme na zmíněná témata tvořením příběhů v několika menších skupinách.

Budeme využívat kolektivní představivost – k prozkoumání toho, jak by lidé mohli žít, organizovat se a starat se jeden o druhého ve světě, kde jsou systémy, na které se spoléháme, nestabilní nebo selhávají. Použijeme spekulativní fikci a imaginaci k prozkoumání možných budoucností – ne k úniku před realitou, ale k tomu, abychom jí čelili.

Základní koncepty (klimatická krize) a reference (práce Jema Bendella a Adama Greenfielda) (10 minut)

Cíl: zachovat konceptuální složitost, ale použít jednodušší jazyk.

Možná jste si toho všimli sami – počasí se v posledních letech chová „divně“. Extrémní výkyvy, rekordní teploty, prudké bouře. Co mají všechny tyto jevy společného? Odpověď najdeme v termínu **změna klimatu** nebo taky **krize klimatu**. Nejde jen o to, že je venku hezky nebo prší, bavíme se o dlouhodobých teplotních změnách, které přepisují pravidla fungování naší planety.

Efekt neviditelné deky

Hlavním motorem těchto změn jsme my lidé, a to konkrétně od dob průmyslové revoluce. Naše moderní společnost – doprava, průmysl, zemědělství, vytápění budov i výroba energie – je závislá na spalování fosilních paliv (uhlí, ropa, plyn).

Při spalování těchto paliv vznikají skleníkové plyny, zejména oxid uhličitý (CO_2). Představte si tyto plyny **jako tlustou deku, kterou jsme obalili Zemi**. Tato deka propustí sluneční záření dovnitř, ale teplo, které se odrazí od povrchu, už nepustí zpět do vesmíru. Výsledek? Planeta se zahřívá.

Proč na 1,2 °C záleží?

Podle dat NASA bylo poslední desetiletí nejteplejší v historii měření. Průměrná teplota zemského povrchu je nyní asi o **1,2 °C vyšší** než před průmyslovou revolucí. Možná si říkáte: „Jeden stupeň? To přece nic není.“ Jenže Země je komplexní systém, kde je vše propojeno. I takto malá změna průměru spouští kaskádovité efekty, které dramaticky mění ekosystémy a v důsledku lidské životy.

Fyzika v praxi: koloběh vody

Nejvíce je to vidět na příkladu koloběhu vody. Funguje zde jednoduchá fyzika a chemie:

1. Více CO_2 znamená teplejší vzduch.
2. Teplejší vzduch do sebe dokáže „nacucnout“ a udržet mnohem více vlhkosti než vzduch studený.

To vede k extrémům. Horký vzduch doslova vysává krajinu, což způsobuje **prodloužená sucha**. Ale voda nezmizí – vzduch ji jen přenáší jina. Silnější větry ji odfouknou o tisíce kilometrů dál, kde ji pak dramaticky vypustí. Výsledkem jsou **povodně, bouře a hurikány**.

Jeden koloběh vody tak může propojit různé kontinenty. Může to vypadat jako několikaměsíční sucho v Africe, které se následně přesune nad Evropu a udeří v podobě ničivých povodní.

Co to znamená pro nás a přírodu?

Příroda v ohrožení: Sledujeme masivní ztrátu biodiverzity, vědci dokonce hovoří o šestém masovém vymírání druhů. Ekosystémy se na tak rychlé změny nestíhají adaptovat.

Lidské zdraví: Teploty v létě dosahující 45 °C (v jižní EU) jsou jen začátek. Takové vedro není jen nepříjemné – ohrožuje ekosystémy, tím pádem i produkci potravin, potravinovou bezpečnost lidské společnosti. Negativně ovlivňuje zdraví lidí, a to jak křehkých skupin (seniory, malé děti), tak lidí, kteří pracují přímo venku – zemědělci, stavbaři atp.

Křehká infrastruktura: Často si neuvědomujeme, jak křehké jsou systémy, na kterých záleží fungování naší společnosti. Silnice, koleje, energetické sítě – to vše jsme vybudovali v podmínkách stabilního klimatu, proto se pod náporom extrémního počasí kroutí a selhávají.

Zranitelnost naší společnosti se naplno ukáže až ve chvíli katastrofy. Příkladem mohou být ničivé povodně na jižní Moravě v roce 2024, které během chvíle vypnuly místní služby, zničily infrastrukturu a bohužel s sebou vzaly i lidské životy. Ukazuje se, že změna klimatu není problém daleké budoucnosti, ale realita, jíž čelíme už dnes.

Dvě pozice a návrhy řešení

Jem Bendell: Hluboká adaptace

Jem Bendell vydal v roce 2018 akademický text Deep Adaptation (česky v Deníku Alarm: <https://denikalarm.cz/2021/11/hluboka-adaptace-mapa-pro-navigaci-v-rozbourenych-vodach-klimaticke-tragedie/>), ve kterém přichází s tezí, v té době kontroverzní, že klimatický rozvrat již překročil kritický bod a kolaps současné průmyslové civilizace je nyní nevyhnutelný. Kritizuje mainstreamovou klimatickou politiku za to, že udržuje „falešnou naději“ na záchranu stávajícího systému, místo aby veřejnost připravovala na tvrdou realitu.

Koncept „hluboké adaptace“ proto odmítá snahy o udržitelnost a místo toho se zaměřuje na psychologickou a sociální adaptaci tváří v tvář přicházejícímu zhroucení společnosti. Bendell navrhuje rámec čtyř kroků (tzv. 4 R: odolnost, vzdání se, obnova a smíření), které nám mají pomoci rozhodnout se, co si ponechat, co opustit a jak se k sobě chovat s laskavostí. Cílem textu není vyvolat nihilismus, ale naopak podnítit novou formu solidarity, lásky a vzájemné péče v časech, kdy starý svět končí.

Adam Greenfield: Lifehouse

Vlády ani velké korporace nás před klimatickou krizí nezachrání. Už teď selhávají v hledání adekvátních opatření. Jak klimatické katastrofy začnou nabírat na rychlosti a četnosti, začnou se nám dříve nebo později hroutit systémy, které udržují náš život v provozu.

Selhání infrastruktury: Veřejné sítě, jako jsou sítě elektrické, vodovodní a kanalizační, budou mezi prvními, které selžou, protože nebyly postaveny tak, aby odolaly.

Kolaps dodavatelského řetězce – nebude co koupit: Stačí jeden problém v dopravě a dojdou potraviny i léky, které dnes vozíme přes půl světa.

Stát ztratí kontrolu: Až úřady přestanou fungovat, lidé jim přestanou věřit a začne platit právo silnějšího nebo nutnost rychlé spolupráce.

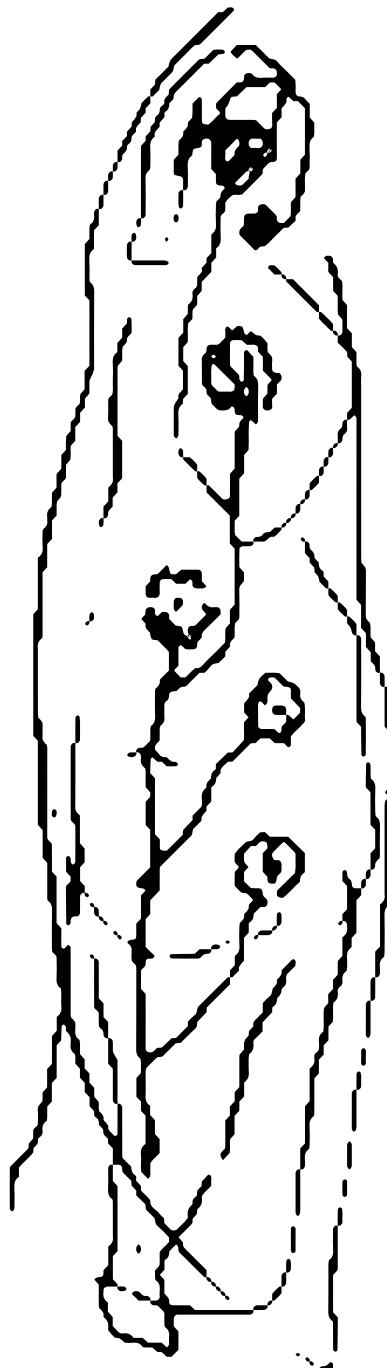
Greenfield proto říká: **Nikdo nás nepřijde zachránit, musíme to udělat sami.** Návrhem je zakládat lokální „Lifehouses“ (Domy života). Lifehouse je centrum na úrovni sousedství, je to fyzický prostor – jako škola nebo komunitní centrum –, který může nabídnout věci jako nouzové napájení, skladování potravin, čištění vody a přístřeší. Tato místa mají sloužit jako organizační uzly a odolná infrastruktura přizpůsobená pro přežití komunity během katastrof.

Greenfield radí budovat moc zdola nahoru. Vytvořením těchto místních institucí mohou komunity převzít kontrolu nad svými potřebami a stát se soběstačnějšími. Lifehouse je tak manuálem k budování odolných, samosprávných společenství, která se o sebe dokážou postarat, až centrální systémy přestanou fungovat.

Moment emocionálního uznání (5 minut)

Jednoduchá řízená výzva: „Když přemýšlíte o klimatické budoucnosti, jaké emoce se objevují? Zapište si je na kousek papíru, uchovejte ho u sebe.“

Dejte účastnictvu pár minut na zamyšlení.

II. Kafkárna – Dům života: imaginární strategie pro přežití se Zemí

Úvod do spekulativní metody (5 minut)

Na zmíněná témata navážeme společnou imaginativní session – tvořením příběhů. Fikce nám dává možnost experimentování a kritické reflexe komplexních a těžko uchopitelných témat.

Budeme vstupovat do imaginárního světa skrze postavy a zkoumat různá dilemata a vztahy. Neusilujeme o utopii ani apokalypsu. Usilujeme o věrohodnou budoucnost, kde záleží na kreativitě a odolnosti. Pro společnou práci se inspirujeme nápadem Domu života Adama Greenfielda a pokusíme se představit si jeden možný scénář budoucnosti. Výchozí bod pro scénář: naše škola jako Dům života.

Představení obecného scénáře (5 minut)

Svět se drasticky změnil, protože se střetlo několik dlouhodobých krizí. Naše centrální systémy distribuce zdrojů se hroutí a v důsledku toho se hroutí i státní správa. Tato událost, známá jako Velký rozpad, znamená, že již neexistuje centrálně spravovaný systém zásobování vodou, potravinami, léky a energií ani bezpečnostní systém.

Zbývají jen přeživší komunity, které soupeří o zbývající zdroje a snaží se stát co nejvíce soběstačnými. Představte si, že jste jednou z přeživších komunit, která po Velkém rozpadu bydlí v budově vaší (v té době už bývalé) školy. Tato budova poskytuje několik výhod pro vaše přežití: vlastní zásobování potravinami, zdroj pitné vody, obranu a ochranu území, funkční solární panel s malým generátorem elektřiny, schopnost samosprávy.

Abyste zajistili fungování své komunity, rozdělili jste se do pracovních skupin a každá z nich spravuje různé zdroje a má za komunitu různou odpovědnost.

Rozdělení do pracovních skupin (5 minut)

U pěti stolů se rozdělíme do pěti skupin podle oblastí, které preferujeme řešit. Na společnou práci ve skupinách budeme mít celkem 45 minut.

Po rozdělení na základě témat každá ze skupin dostává pracovní list (viz pomůcky označené #), se kterým pracuje (45 minut).

Pravidla práce ve skupinách:

Fikce umožňuje experimentování, využijte to.

Žádný shaming – rozmanitost reakcí a nápadů je žádoucí.

Kritizujte myšlenky, ne lidi.

V závěru facilitátor*ka oznámí skupinám, že jim zbývá 15 minut do konce aktivity.

* Práce ve skupinách (u pěti stolů)

Skupina pro výživu: potraviny + pitná voda / regenerativní ekosystémy

Klíčové odpovědnosti: produkce a zásobování potravou a pitnou vodou – zdravý ekosystém vaší zahrady, dvora; zeleň: půda, rostliny, ptáci, hmyz, zvířata

Skupina pro bezpečnost: vnější hrozby + etická dilemata

Klíčové odpovědnosti: výstavba a údržba zdí, bran a vyhlídkových míst, obranný systém a výcvik, hlídkování, ochrana ve dne i v noci

Skupina pro energii

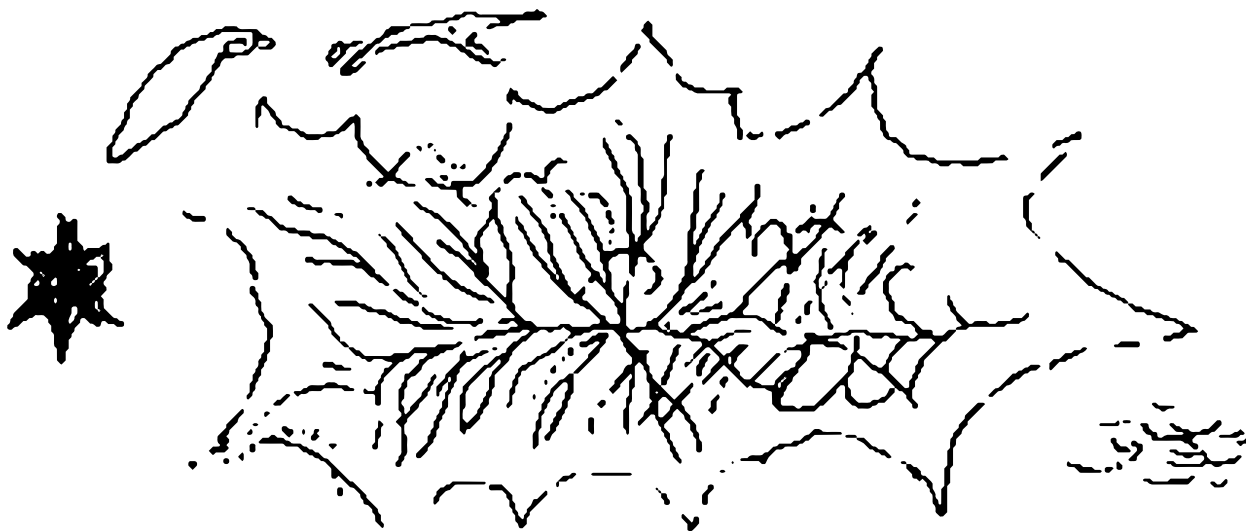
Klíčové odpovědnosti: dodávky a údržba elektřiny

Skupina facilitátorská: samospráva

Klíčové odpovědnosti: zajistit hladký chod vaší komunity, organizovat a vést shromáždění, řešit konflikty, starat se o emocionální potřeby vaší komunity

Skupina myší: více-než-lidské perspektivy

Klíčové odpovědnosti: postarat se o mláďata

Skupina pro výživu

Jste skupina pro výživu.

Zkuste si společně představit funkční svět prostřednictvím pozice vaší skupiny pro výživu.

Představte si, jak by vypadala soběstačná produkce potravin ve vašem Domě života po Velkém rozpadu.

Vaše následná skupinová prezentace bude zahrnovat:

hrubý scénář (co se stalo v oblasti, kterou řešíte?);

dilema, kterému skupina čelí;

pokus o řešení;

hrubou mapu Domu života s místy, kde se odehraje váš příběh.

Níže uvedené informace a otázky jsou zde proto, aby podpořily vaši imaginaci.

Můžete si vybrat a pracovat s těmi nejrelevantnějšími pro danou skupinu.

Přemýšlejte společně.

Základní informace

Klíčové odpovědnosti:

Produkce a zásobování potravinami a pitnou vodou – efektivní ekosystém vaší zahrady, zajištění půdy, rostlin, ptáků, hmyzu, zvířat.

Vaše výhoda pro přežití:

Když jste přišli do Domu života a provedli první hledání, našli jste sušená semena mnoha jedlých rostlin, což znamenalo, že si můžete vypěstovat vlastní jedlou zahradu.

Ve vaší skupině je osoba, která byla před Velkým rozpadem farmářem *kou, je to váš hlavní učitel. Tato osoba je mezi vámi, ale není specifikována.

Nevýhoda:

Zhoršené počasí, ve kterém žijete: během letních měsíců dlouhodobá sucha s vysokými teplotami (+40 °C), po zbytek roku časté bouře a hurikány.

Otázky:

ZAHRAHA/DVŮR – váš vzácný zdroj pro produkci potravin

Jaké množství a jaký druh potravin komunita potřebuje k udržení své obživy?

Jak byste museli* y změnit zahradu, abyste pro svou komunitu vyprodukovali* y dostatek potravin?

Které rostliny by rostly a kde? Jak byste zvládli* y světelné a stínové podmínky?

Jak byste chránili* y rostliny před drsnými klimatickými podmínkami?

VODA – váš nejcennější zdroj

Jak zajistíte pitnou vodu pro svou komunitu, když je městská vodovodní infrastruktura nefunkční?

Jak by vypadala infrastruktura pro zásobování vodou? Kde by byla umístěna a kde by se voda skladovala?

Jak byste zajistili dostatek vody pro zahradu, zejména během horkých letních měsíců?

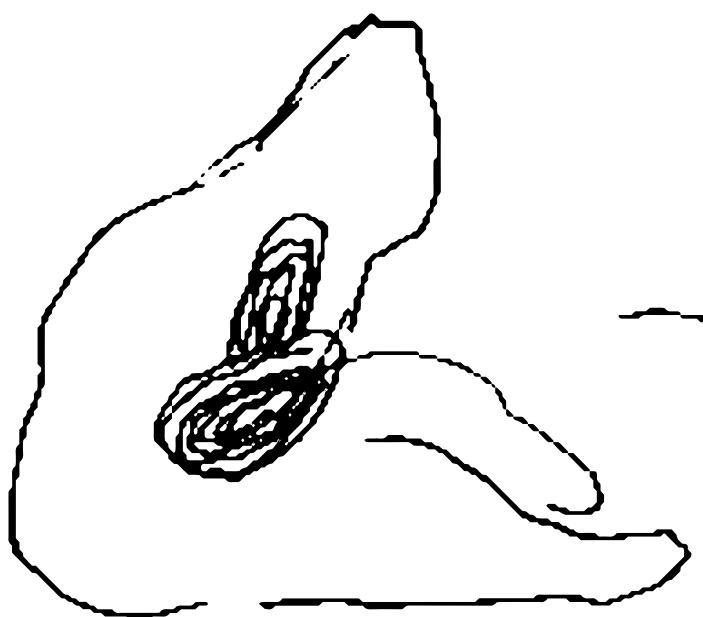
PRÁCE

Jak byste zorganizovali práci na zahradě?

Jak byste zorganizovali přípravu jídla a kuchyňské práce?

DALŠÍ OTÁZKY

Chovali byste zvířata? Proč a jaká? Kde byste je získali? Kradli byste, nebo byste zvířata směňovali? Jakou směnu byste nabídli výměnou za zvíře, aby měla stejnou cenu jako zvíře? Jedli byste zvířata a proč?

Bezpečnostní skupina

Jste bezpečnostní skupina.

Zkuste si společně představit funkční svět prostřednictvím pozice vaší bezpečnostní skupiny.

Představte si, jak by vypadala bezpečná komunita v Domě života po Velkém rozpadu.

Vaše následná skupinová prezentace bude zahrnovat:

hrubý scénář (co se stalo v oblasti, kterou řešíte?);

dilema, kterému skupina čelí;

pokus o řešení;

hrubou mapu Domu života s místy, kde se odehraje váš příběh.

Níže uvedené informace a otázky jsou zde proto, aby podpořily vaši imaginaci.

Můžete si vybrat a pracovat s těmi nejrelevantnějšími pro vaši skupinu.

Přemýšlejte společně.

Základní informace

Klíčové odpovědnosti:

Výstavba a údržba plotu, brány a vyhlídkových bodů, obranný systém a výcvik, hlídování, ochrana ve dne i v noci.

Vaše výhoda pro přežití:

Když jste přišli do Domu života a provedli první hledání, našli jste tam mnoho zbývajících stavebních nástrojů, což znamená, že můžete stavět stavby, pokud máte potřebné materiály.

Vaše skupina je mezidruhová, mezi vámi je pes, který vám pomáhá zajistit bezpečí – je to váš největší učitel.

Nevýhoda:

Zhoršené počasí, ve kterém žijete: během letních měsíců dlouhodobá sucha s vysokými teplotami (+ 40 °C), po zbytek roku časté bouře a hurikány, které mohou ovlivnit vaši obrannou strukturu a váš čas strávený venku při práci.

Otázky:

PLOT – váš hlavní prostředek zabezpečení

Kde berete materiál na plot a jaký je to druh materiálu? Byl už v budově, když jste přišli, ukradli jste ho a odkud? Zachránili jste ho a odkud? Vyměnili jste ho a za co?

Rozhodněte se o ději.

Jak může vaše skupina přidat k plotu vrstvy zabezpečení? Někaké přirozené bariéry? Odkud je vezmete?

Brána: Je vaším nejslabším článkem. Musíte naplánovat jednu silně vyztuženou bránu, kterou lze snadno zabezpečit. Jak ji postavíte a vyztužíte ze stávající brány?

Jaká jsou klíčová vyhlídková místa, sloupky na pozemku, odkud budete hlídat? Jak je postavíte nebo znovu použijete, přepracujete stávající stavby budovy pro vyhlídková místa?

Rozhodněte se o plánu pravidelných inspekci, co budete kontrolovat a jak často, jak opravíte poškozené části.

Jak byste se rozhodli pro hlídkování – ve dne i v noci?

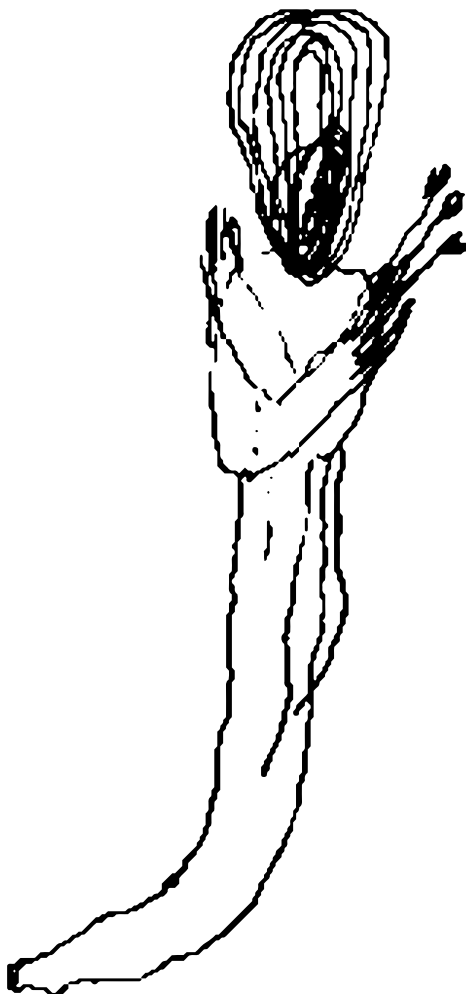
Co budete potřebovat k zabezpečení infrastruktury v reakci na měnící se klima, bouře a hurikány?

Jaké dovednosti si vaše skupina musí osvojit, aby mohla Dům života efektivně bránit?

Jak budete procvičovat první pomoc a jak ji poskytovat?

Jak můžete procvičit rychlý komunikační výcvik pro svou skupinu? A pro celou komunitu v případě narušení?

Jaké rychlé signály a pokyny dáváte jeden druhému a zbytku komunity?

Energetická skupina

Jste energetická skupina.

Zkuste si společně představit funkční svět prostřednictvím pozice vaší energetické skupiny.

Představte si, jak by vypadal soběstačný energetický systém v Domě života po Velkém rozpadu.

Vaše následná skupinová prezentace bude zahrnovat:

hrubý scénář (co se stalo v oblasti, kterou řešíte?);

dilema, kterému skupina čelí;

pokus o řešení;

hrubou mapu Domu života s místy, kde se odehraje váš příběh.

Níže uvedené informace a otázky jsou zde proto, aby podpořily vaši imaginaci.

Můžete si vybrat a pracovat s těmi nejrelevantnějšími pro vaši skupinu.

Přemýšlejte společně.

Základní informace

Vaše výhoda pro přežití:

Když jste přišli do Domu života a provedli první hledání, našli jste plně funkční solární panel s připojenou baterií a generátorem elektřiny a nějaké nástroje k jejich údržbě.

Ve vaší skupině je člověk, který před Velkým rozpadem pracoval jako elektrikář. Je vaším hlavním zdrojem vědění a může každého vyškolit v potřebných dovednostech. (Tato osoba je mezi vámi, ale není blíže specifikována.)

Nevýhoda:

Zhoršené počasí, ve kterém žijete: v letních měsících dlouhodobá sucha s vysokými teplotami (+ 40 °C), ve zbytku roku časté bouře a hurikány, které mohou ovlivnit vaši elektrickou infrastrukturu.

Otázky:

SOLÁRNÍ PANEL – váš nejcennější zdroj

Kam přesně byste solární panel umístili? Potřebujete k němu dobrý přístup a potřebujete, aby byl zabezpečen proti povětrnostním vlivům a zlodějům – postavili byste konstrukci a jakou?

Jak by vypadala vaše údržba?

Jeden solární panel vyrábí pouze omezené množství elektřiny. Jak byste se rozhodli o jeho využití? K čemu je nejvíce potřeba? Jak byste elektřinu šetřili? Měli byste plán spotřeby nebo jiný systém rovnoměrného rozdělení, nebo byste ji šetřili pro nejdůležitější funkce? Které by to byly – příprava/skladování jídla / osvětlení / vytápění v zimě / chlazení v létě / cokoli jiného?

Který z ostatních týmů by to nejvíce potřeboval a proč?

Možný problém k řešení: část elektrického generátoru se porouchá a vy víte, že ji najdete jinde.

Představte si scénář, kde se rozhodnete, jak potřebnou součástku získat, a získáte ji.

Jak to uděláte?

Ukradli byste ji někomu jinému?

Nebo vyměnili? Co byste nabídli výměnou dostatečně cenného?

Skupina facilitátorská

Jste facilitátorská skupina.

Zkuste si společně představit funkční svět prostřednictvím pozice vaší skupiny.

Vaše pozice je poněkud zvláštní: jste vybráni svou komunitou, abyste facilitovali samo-správu této komunity. Jste asistent, ne vůdce. Vaše role je klíčová pro přežití komunity, a přesto se zdá téměř neviditelná.

Vaše následná skupinová prezentace bude zahrnovat:

hrubý scénář (co se stalo v oblasti kterou řešíte?);

dilema, kterému skupina čelí;

pokus o řešení;

hrubou mapu Domu života s místy, kde se odehraje váš příběh.

Níže uvedené informace a otázky jsou zde proto, aby podpořily vaši imaginaci.

Můžete si vybrat a pracovat s těmi nejrelevantnějšími pro vaši skupinu.

Přemýšlejte společně.

Základní informace

Klíčové odpovědnosti:

Zajistit hladký chod vaší komunity, organizovat a vést schůze shromáždění, řešit konflikty, starat se o emocionální potřeby vaší komunity.

Otázky:

Jaké jsou základní principy, kterými se tato komunita řídí? Jak se vaše komunita rozhodla pro tyto principy? Jak zajišťujete, aby byly tyto principy dodržovány?

Kdo je součástí vaší komunity? Zahrnujete i jiné než lidské osoby a proč?

Jaké základní dovednosti musí vaše skupina mít, aby mohla řádně pomáhat? Jak se školíte v dovednostech potřebných pro své povinnosti?

Jak zajišťujete, aby byl do rozhodování zapojen hlas každého? Zahrnujete do svého lidského rozhodování i více-než-lidské zájmy a proč?

Jak byste posílili* y vazby mezi členy komunity?

Jak byste uspořádali* y oslavu důležité události pro komunitu?

Možný PROBLÉM k vyřešení:

Je konec léta, které bylo bez deště a v extrémních teplotách. Vaše vodní zásoby nebezpečně klesají. Musíte svolat shromáždění, abyste se společně rozhodli, co dělat, a to v souladu s principy (pokud je máte rozpracované; nejsou ale povinné).

Na schůzi:

Bud' budete čekat ještě déle na déšť a riskovat poslední vrhy kvůli nejistotě, nebo něco uděláte: jak rozhodnete, kdo opustí vaši komunitu kvůli sběru/krádeži/obchodu do terénu neřízené čtvrti bez zákonů, které by ho chránily?

Skupina rodiny myší žijící v Domě života

Zkuste si představit funkční svět skrze pohled rodiny myší.

Žijete, stejně jako generace před vámi, v děrách, štěrbinách a stínech této obrovské stavby a pečlivě sledujete pohyby každého člověka, na kterého narazíte, abyste nebyli spatřeni. Pohybujete se co nejtišeji. Pozorujete, že dochází ke změně způsobu, jakým lidé jedí, a také ke změně odpadu, který po sobě zanechávají. Je mnohem méně jídla a mnohem méně odpadu, ale jed na vás již nepoužívají, místo toho si lidé své zdroje velmi pečlivě střeží. Žije tu s nimi pes.

Vaše následná skupinová prezentace bude zahrnovat:

- hrubý scénář (co se stalo v oblasti kterou řešíte?);
- dilema, kterému rodina čelí;
- pokus o řešení;
- hrubou mapu lidské struktury s místy, kde se odehraje váš příběh.

Níže uvedené informace a otázky jsou zde proto, aby podpořily vaši imaginaci.

Můžete si vybrat a pracovat s těmi nejrelevantnějšími pro vaši skupinu.

Přemýšlejte společně.

Základní informace

Klíčové povinnosti:

postarat se o svá mlád'ata.

Prostředí:

Na území se nachází rozsáhlá zahrada, která poskytuje dostatek potravy, ale je zabezpečená. Je zde i sklad potravin, ale je také střežený.

Otázky:

Kde je váš domov? Kam nosíte svá mlád'ata?

Jaká jsou nejdůležitější místa, odkud se dostáváte k jídlu?

Jaké jsou nejbezpečnější cesty z těchto míst k vám domů?

Jak se vyhýbáte lidem a jejich pastím?

Jaké další hrozby a nepřátele vnímáte ve svém okolí?

Jak mezi sebou komunikujete?

Proč žijete tady a ne jinde? Jaká další místa v okolí navštěvujete a proč?

Možný PROBLÉM k řešení: vaši rodinu uvidí lidé – musíte okamžitě opustit terén.

Kam jinde jdete a proč? Jak vypadá nové místo? Proč jste si ho vybrali?

III. Závěr: kolektivní sdílení + reflexe (45 minut)

Vracíme se do celé skupiny, do sezení v kruhu.

Krátké prezentace výstupů skupin

(3 minuty na skupinu, celkem 15 minut). Každá skupinová prezentace bude zahrnovat:

- hrubý scénář (co se stalo v oblasti, kterou řešíte?);
- dilema, kterému skupina čelí;
- pokus o řešení;
- hrubou mapu Domu života s místy, kde se odehraje váš příběh.

Facilitovaná reflexe inspirovaná metodikou práce Joanny Macy (15 minut)

V českém překladu vyšla její kniha Aktivní naděje.

Představení knihy Joanny Macy *The Work That Reconnects* (Práce, která obnovuje spojení) a pro nás relevantních metod ke společné reflexi. Kniha předkládá soubor skupinových cvičení a učení, která lidem pomáhají zpracovat negativní emoce, jež se pojí s ničením planety (klimatická změna, sociální nespravedlnost, vymírání druhů). Cílem je proměnit tyto těžké emoce v sílu, solidaritu a konstruktivní jednání.

Metoda řeší psychologický stav, který Macy nazývá „**apatickým vytěsněním**“. Jde o myšlenku, že se stáváme necitlivými vůči světu (otupíme), protože bolest a problémy se zdají být příliš obrovské na to, abychom jim čelili sami. Metoda nám pomáhá „probudit se“ a znovu se spojit se svou vrozenou touhou pečovat o život.

AKTIVITY REFLEXE

Metodika sleduje cestu ve tvaru spirály, která se skládá ze čtyř fází. Nejde o lineární proces, který dokončíme, ale o cyklus, který opakujeme, abychom obnovili svou psychickou odolnost.

1. Vycházení z vděčnosti: Práce začíná zakořeněním ve vděčnosti. To zklidňuje mysl a připomíná nám krásu života a naši touhu jej chránit. Vytváříme si tak psychický „zdroj“, který budeme potřebovat, abychom mohli čelit těžkým pravdám v další fázi.

Vděčnost (2 minuty)

Nejprve si na chvíli uvědomte jednu věc, kterou jste ocenili – na své skupině nebo na jiné. Chytrý nápad, dojemný okamžik, překvapivý detail. (1–2 sdílení)

2. Uctění naší bolesti za svět: Místo skrývání smutku, strachu nebo vzteku nás tato fáze vyzývá, abychom je otevřeně vyjádřili. Hlavní myšlenkou je, že **vaše bolest není nemoc** – je to důkaz vašeho propojení se vším živým. Utrpení je zde chápáno jako soucit (doslova „cítit s“).

Uctění naší bolesti (2 minuty)

„Věnujte chvíli klidu a uvědomte si, jaké pocity se ve vás vynořily během aktivit.“
Dejte chvíli na zamyšlení. (1–2 sdílení)

3. Pohled novýma (a starýma) očima: Tato fáze mění naše vnímání pomocí systémového myšlení a hlubinné ekologie. Přestáváme se vidět jako izolovaní jedinci („musím zachránit svět sám“) a začínáme se vnímat jako součást větší, živé sítě. Uvědomujeme si podporu předků, budoucích generací i samotné Země.

Vidět novýma očima (2 minuty)

Jaké perspektivy se dnes objevily, o kterých jste dříve neuvažovali?

Jak vypadá odolnost nyní ve srovnání s před dvěma hodinami? (1–2 sdílení)

4. Vykročení vpřed: Přichází čas vrátit se do běžného života, ale současně jednat jinak než dřív. Není to o tom, že na sebe uvalíte hrdinský úkol „zachránit svět“ (což vede k vyhoření), ale o tom, že najdete své specifické místo v procesu změny.

Vykročení vpřed (2 minuty)

Odcházíte z tohoto společného prostoru nějak změněni*ny? Jaký jeden postup, myšlenku nebo čin z dnešního společného objevování byste chtěli*y přenést do svého každodenního života? (1-2 sdílení)

Závěr (5 minut)

Uzemněný, jemný odchod ze skupiny.

Všichni sdílejí jedno slovo: „Jak nebo s čím opouštím tuto místnost?“
(Například motivovaný, naštvaný, zvědavý, unavený, zmocněný...)

Žádný tlak na hloubku – jen uzemnění.

ZDROJE

Co se to děje s počasím? Klimatická krize v souvislostech

Odkazy:

Co je změna klimatu? UN: <https://www.un.org/en/climatechange/what-is-climate-change>

Skleníkový efekt, NASA: <https://science.nasa.gov/climate-change/causes/>

Dobrý český portál s infografikami o emisích a energetice:
<https://faktaoklimatu.cz/infografiky>

Fyzikální základy – shrnutí pro tvůrce politik, IPCC:
<https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/>

<https://www.ipbes.net/global-assessment>

Každoroční reportáž o tom, jak klima ničí lidské zdraví (včetně vlivu veder na práci venku): <https://www.lancetcountdown.org/>

Povodně ve střední Evropě 2024: Studie potvrzuje, že změna klimatu zdvojnásobila pravděpodobnost těchto srážek a zvýšila jejich intenzitu: <https://www.worldweatherattribution.org/climate-change-and-high-exposure-increased-costs-and-disruption-from-central-european-floods/>

Ruta Putramentaite je vizuální umělkyně litevského původu, dlouhodobě působící v Praze. Svou praxí, která zahrnuje sochařské instalace, performance, psaní, kreativní dílny a mezioborové spolupráce, zkoumá průsečíky umění, agroekologie a environmentalismu. Je členkou komunity pro pěstování, teorii a umění Les-Woods, která tvoří spolu s ekosystémem lesa na Orlických horách.

